

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 maja 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi

w sprawie z powództwa (...)

w O. przeciwko (...) Spółce komandytowej w C.

o zapłatę w pkt 1 – oddalił powództwo, w pkt 2 – zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz w pkt 3 – nakazał ściągnąć

od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 40,00 zł tytułem zwrotu kosztów podróży świadka.

U podstaw powyższego rozstrzygnięcia leżały ustalenia faktyczne, w świetle których pozwana (...) Spółka komandytowa w C. zamawiała u powódki (...) Spółki Akcyjnej w O. szyby. Wystawiane wskutek tych zamówień faktury regulowane były przez pozwaną z opóźnieniem. W dniu 31 grudnia 2013 roku powódka wystawiła notę odsetkową nr (...) wzywając pozwaną

do uregulowania odsetek za opóźnienie od przedmiotowych faktur w kwocie 7.544,95 zł.

W dniu 13 sierpnia 2014 roku powódka wystawiła korektę do noty odsetkowej odejmując odsetki od faktury nr (...) z dnia 31 marca 2011 roku, która została rozliczona fakturą korygującą nr (...) z dnia 4 sierpnia 2011 roku i wezwała do zapłaty kwoty

5.836,43 zł tytułem odsetek za opóźnienie w zapłacie pozostałych faktur.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy oparł się na dowodach z dokumentów

i zeznań świadków. Nie uwzględnił dowodu w postaci kserokopii wniosku o zawezwanie

do próby ugodowej z uwagi na brak poświadczenia za zgodność z oryginałem dokonanego przez pełnomocnika powódki. Wskazał również, że brak było wniosku powódki o załączenie akt sprawy zawierających oryginały dokumentów, sama zaś kserokopia nie będąc dokumentem ani też innym środkiem dowodowym, nie stanowi dowodu w sprawie.

W konsekwencji Sąd I instancji ocenił, że powódka wbrew ciężarowi dowodowemu

nie wykazała okoliczności przerwania biegu przedawnienia w drodze zawezwania do próby ugodowej. Analizując notę odsetkową Sąd Rejonowy uznał, że roszczenia z tytułu odsetek, mimo że zasadne, uległy przedawnieniu, ponieważ od terminów zapłaty do dnia wniesienia pozwu upłynął trzyletni termin przedawnienia, wobec czego uwzględnił zarzut pozwanej

i z tych względów w oparciu o art. 481 k.c. w zw. z art. 118 k.c. w zw. z art. 6 k.c. oddalił powództwo.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w całości.

Skarżąca zarzuciła wyrokowi:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku:

1. art. 233 § 1 k.p.c. wskutek braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i powzięcia błędnych ustaleń faktycznych, wskutek błędnej oceny materiału dowodowego z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego poprzez uznanie, iż fakt przerwania biegu przedawnienia w drodze zawezwania do próby ugodowej nie został udowodniony,

2. art. 230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, prowadzące do tego, że fakt przerwania biegu przedawnienia wskutek zawezwania do próby ugodowej, który nie został zaprzeczony przez pozwanego, nie został uznany za przyznany,

3. art. 231 k.p.c. poprzez błędne uznanie w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, że nie doszło do przerwania biegu przedawnienia, podczas gdy możliwe było wyprowadzenie wniosku o jego przerwaniu z ustalonego faktu złożenia przez powoda wniosku o zawezwanie do próby ugodowej,

4. art. 316 k.p.c. wskutek wydania wyroku nieuwzględniającego stanu rzeczy z chwili orzekania z pominięciem przedstawionych przez powoda dowodów świadczących o przerwaniu biegu przedawnienia,

5. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie dowodów, na których sąd się oparł stwierdzając, że doszło do przedawnienia dochodzonych roszczeń,

6. art. 309 k.p.c. poprzez uznanie, że kserokopia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 20 sierpnia 2014 roku wraz z dowodem nadania nie stanowi innego środka dowodowego lub też z ostrożności procesowej art. 308 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niedopuszczenie dowodu z fotokopii wniosku o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 20 sierpnia 2014 r. wraz z dowodem nadania,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 118 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie, że roszczenie powódki z tytułu odsetek mimo, że zasadne uległo przedawnieniu, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że doszło do przerwania biegu przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń,

2. art. 117 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, że:

- przedawnienie dochodzonego przez powoda roszczenia nastąpiło z mocy prawa pomimo braku złożenia przez pozwanego stosownego oświadczenia o przedawnieniu,

- roszczenie powoda z tytułu odsetek uległo przedawnieniu, mimo że pozwany nie wykazał, że złożył oświadczenie o przedawnieniu skierowane do wierzyciela – powoda, a nie jego pełnomocnika procesowego,

- że to na powodzie ciążył ciężar wykazania, że do przedawnienia nie doszło, podczas gdy to pozwany wywodzi z niego skutki prawne i jest zobowiązany do udowodnienia, że 1. nastąpiło przedawnienie roszczenia, 2. złożył oświadczenie o przedawnieniu roszczenia oraz 3. oświadczenie o przedawnieniu roszczenia, które złożył dotarło do wierzyciela – powoda, a nie do jego pełnomocnika, który co do zasady nie jest uprawniony do odbierania tego typu oświadczeń,

- art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że doszło do przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powoda, pomimo iż doszło do przerwania biegu przedawnienia poprzez podjęcie przez powoda czynności przed sądem bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia, tj. do zawezwania pozwanego do próby ugodowej przed Sądem Rejonowym w Wałczu.

Na tej podstawie skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Jednocześnie pozwana wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotowa sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym uregulowanym w art. 505¹k.p.c. - art. 505¹⁴ k.p.c. Apelację można oprzeć na zarzutach: naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy (art. 505⁹ § 1¹ k.p.c.).

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego, jak i prawa materialnego podniesione przez skarżącego w apelacji w zakresie uznania, iż doszło do przedawnienia dochodzonego roszczenia okazały się zasadne. Sąd Okręgowy poddał ponownej analizie dowody zgromadzone w sprawie i doszedł w tej mierze do odmiennych wniosków niż Sąd I instancji.

Przede wszystkim wskazać należy, że Sąd I instancji ustalając stan faktyczny przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów dokonując oceny zebranego materiału dowodowego wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, czym naruszył art. 233

§ 1 k.p.c. i w konsekwencji dokonał błędnych ustaleń faktycznych, które legły u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Sąd Rejonowy dokonując oceny materiału dowodowego wykroczył poza granice swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 k.p.c. i w sposób dowolny pominął przedstawioną przez powoda kserokopię obejmującą wniosek o zawiązanie do próby ugodowej z dnia 20 sierpnia 2014 roku, a także kserokopię potwierdzenia nadania w tej dacie przesyłki do Sądu Rejonowego w Wałczu – I Wydziału Cywilnego oraz kserokopię

z protokołu rozprawy w sprawie o zawiązanie do próby ugodowej z dnia 31 października 2014 roku, uznając, że nie przedstawiają one żadnej wartości dowodowej. Powołane przez powódkę dowody, załączone do odpowiedzi na sprzeciw – w formie niedoświadczonych kserokopii wprawdzie nie stanowią dowodów z dokumentów urzędowego czy też prywatnego, o których mowa w art. 244 i art. 245 k.p.c., nie są jednak pozbawione mocy dowodowej, w rozumieniu art. 232 w zw. z art. 308 k.p.c. Dopóki sąd ani strona przeciwna nie zakwestionuje ich i nie zażąda złożenia oryginałów dokumentów, stanowią one jeden ze środków dowodowych, przy pomocy których strona może udowodnić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dowody te, jak każde inne, podlegają ocenie sądu na podstawie art. 233 k.p.c., a zatem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Dopiero,

jeżeli sąd zażąda przedstawienia oryginału dokumentu, strona, jak również każda inna osoba, która go posiada, obowiązana jest zgodnie z art. 248 k.p.c. przedstawić oryginał. Obowiązek złożenia oryginału dokumentu powstaje dla strony, która powołuje się na dokument, także

w sytuacji wskazanej w art. 129 § 1 k.p.c., a więc wtedy, gdy strona przeciwna zażądała złożenia oryginału dokumentu. Wówczas zamiast oryginału, strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez osoby wskazane

w art. 129 § 2 k.p.c., a więc między innymi przez występującego w sprawie pełnomocnika strony, będącego adwokatem lub radcą prawnym. Tak poświadczony odpis ma charakter dokumentu urzędowego (art. 129 § 3 k.p.c.). Natomiast, jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, sąd, na wniosek strony albo z urzędu, może zażądać od strony składającej poświadczony odpis dokumentu, przedłożenia jego oryginału zgodnie z art. 129

§ 4 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2015 roku, sygn. akt IV CSK 52/15). W świetle powyższego nie znajduje podstaw stanowisko Sądu Rejonowego, zgodnie z którym przedstawione przez powoda niedoświadczone kserokopie dokumentów nie mają żadnej mocy dowodowej, tylko dlatego, że powód nie złożył ich oryginałów lub poświadczonych kserokopii i tylko z tych przyczyn nie mogą stanowić podstawy jakichkolwiek ustaleń faktycznych. Złożone przez powoda niedoświadczone kserokopie dokumentów nie zostały bowiem zakwestionowane przez Sąd ani przez pozwaną, a zatem powód nie miał obowiązku składania ich oryginałów lub poświadczonych kserokopii, wobec czego Sąd Rejonowy powinien był ocenić ich moc dowodową, jak każdego innego dowodu, zgodnie z zasadami art. 233 k.p.c. Dowody te Sąd powinien poddać analizie

pod kątem wiarygodności z uwzględnieniem wszystkich okoliczności i w kontekście pozostałych zgromadzonych dowodów, czego jednak nie uczynił, przesądając niesłusznie bez ich rozważenia o tym, że nie kwalifikują się one do jakichkolwiek środków dowodowych.

Ponadto wskazać należy, że pozwany nie tylko nie zakwestionował kserokopii dokumentów złożonych przez powoda i nie zażądał ich oryginałów czy też poświadczonych odpisów, ale również w ogóle nie odniósł się do okoliczności przerwania biegu przedawnienia wskutek zawezwania do próby ugodowej w dniu 20 sierpnia 2014 roku. Okoliczność ta została podniesiona przez powoda w odpowiedzi na sprzeciw w ramach obrony skierowanej przeciwko zarzutowi przedawnienia obok innych twierdzeń dotyczących zasadności i wysokości roszczenia co do jego zasadności. Jednocześnie na poparcie swoich twierdzeń powód załączył do odpowiedzi na sprzeciw dokumenty, w tym omawiane kserokopie dokumentów. Pomimo doręczenia odpowiedzi na sprzeciw, strona pozwana nie wypowiedziała się co do podnoszonej przez powoda okoliczności złożenia wniosku do zawezwania do próby ugodowej w dniu 20 sierpnia 2014 roku. Tym samym, mając na uwadze całokształt ujawnionych okoliczności, w myśl art. 230 k.p.c. uznać należało tę okoliczność za przyznaną przez pozwanego.

W konsekwencji nie doszło do przedawnienia dochodzonych w pozwie roszczeń o odsetki za opóźnienie. Zgodnie z art. 118 k.c. najwcześniejsze roszczenia, tj. licząc od 28 sierpnia 2011 roku przedawniłyby się z upływem 3 lat jako świadczenie okresowe, a więc w dniu 28 sierpnia 2014 roku. Z uwagi jednak na złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w dniu 20 sierpnia 2014 roku, w myśl art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia został przerwany. Stosownie zaś do art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Przy czym w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (§ 2).

Nie można natomiast zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 117 k.p.c., w zakresie, w którym powód podnosił, że do skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia wymagane jest złożenie przez dłużnika wierzycielowi oświadczenia o przedawnieniu roszczenia. Wskazać należy, że zgodnie z art. 117 § 2 k.c. przedawnione roszczenie nie wygasa, tylko zamienia się w tzw. zobowiązanie niepełne (naturalne), którego cechą jest niemożność jego przymusowej realizacji. Podniesienie stosownego zarzutu jest koniecznym warunkiem powstania skutku przedawnienia. Zarzut ten musi być wyartykułowany przez pozwanego przed sądem; nie wystarczy powoływanie się na przedawnienie tylko w stosunku do powoda. Podniesienie zarzutu przedawnienia jest czynnością w pewnym sensie sformalizowaną, wymaga bowiem wyraźnego oświadczenia woli pozwanego, które jest wykonaniem przysługującego mu uprawnienia kształtującego. Analiza orzecznictwa sądowego prowadzi do wniosku, że nie można podnieść zarzutu przedawnienia w sposób dorozumiany. Nawet jeśli pozwany wskazuje na okoliczności faktyczne uzasadniające upływ terminu przedawnienia, nie wyrażając jednak swej woli uczynienia z tego użytku, sąd nie może – niejako w zastępstwie pozwanego – wyciągnąć wniosku o zamiarze skorzystania przez niego z zarzutu (por. Książak P. (red.), Pyziak-Szafnicka M., Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna, Komentarz do art.117 Kodeksu cywilnego). Zarzut przedawnienia może być podniesiony także przed wytoczeniem powództwa, gdy tylko wierzyciel zażąda od dłużnika spełnienia świadczenia. Jeżeli jednak wierzyciel nie zgodzi się z podniesionym poza sądem zarzutem przedawnienia i pomimo to wystąpi do sądu z przedawnionym roszczeniem przeciwko dłużnikowi, to dłużnik w trakcie procesu powinien ponownie podnieść taki zarzut (por. Ciszewski J. (red.), Jędrej K., Karaszewski G., Knabe J., Nazaruk P., Ruszkiewicz B., Sikorski G., Stępień-Sporek A. Komentarz do Kodeksu Cywilny, Piotr Nazaruk, Komentarz do art.117 Kodeksu cywilnego).

W ocenie Sądu Okręgowego powód sprostał ciężarowi dowodowemu wykazania roszczenia zarówno co do zasady, jak i wysokości. Powód przedstawił dokumenty w postaci noty odsetkowej nr (...) z dnia 31 grudnia 2013 roku wraz z rozliczeniem zaległych płatności, wskazaniem dat dokonania płatności i wyliczeniem odsetek za opóźnienie

w zapłacie poszczególnych należności, korekty noty odsetkowej z dnia 13 sierpnia 2014 roku obejmującej dochodzoną należność w kwocie 5.836,43 zł, a także faktur, z których wynikały należności główne. Z dokumentów tych wynikało, że pozwany dokonywał płatności

z opóźnieniami, co z drugiej strony potwierdziły również zeznania świadków A. P. i A. B.. Pozwany natomiast nie przedstawił żadnych dowodów, które podważyłyby istnienie zobowiązania w powyższym zakresie, choć to na nim spoczywał ciężar dowodowy w tej mierze.

W oparciu o art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd Okręgowy uznał, że powodowi przysługiwały odsetki za opóźnienie w żądanej wysokości 5.836,43 zł. Stosownie do art. 482 § 1 k.c. powód miał również prawo żądać odsetek za opóźnienie od zaległych odsetek od chwili wytoczenia o nie powództwa.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł co do istoty sprawy i zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził na rzecz powoda od pozwanego kwotę 5.836,43 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Tym samym zmianie uległo rozstrzygnięcie w zakresie kosztów procesu, o których należało orzec w oparciu o art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego jako stronę przegrywającą spór. Powód poniósł w postępowaniu pierwszoinstancyjnym koszty procesu

w łącznej kwocie 1.467,00 zł, na którą złożyły się: opłata sądowa od pozwu – 250 zł, wynagrodzenie pełnomocnika powoda – 1.200,00 zł, ustalone na podstawie § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat

za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) oraz opłata skarbową

od pełnomocnictwa – 17 zł. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.467,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

O nieuiszczonych kosztach – zwrotu kosztów dojazdu świadka, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1025) z zastosowaniem w/ w art. 98 k.p.c., nakazując pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi od pozwanego kwotę 40,00 zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Pozwany przegrał sprawę w całości, w związku z czym powinien zwrócić stronie przeciwnej poniesione przez nią koszty postępowania przed sądem odwoławczym. Powód poniósł w postępowaniu apelacyjnym koszty opłaty sądowej od apelacji – 250,00 zł

oraz wynagrodzenia pełnomocnika – 1.200,00 zł ustalone na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1

w zw. z § 2 pkt 4 w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015 r., poz. 1800). Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.450,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.